

Opšti pravilnik o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu FNRJ", br. [16/47](#), [18/47](#) i [36/50](#). Vidi: [čl. 101](#). Uredbe - SL FNRJ, 56/51-649. Vidi: [čl. 149](#). Uredbe - SL FNRJ, 52/57-977. Vidi: [čl. 125. tač. 1](#). Osnovnog zakona - SL SFRJ, 15/65-681. Vidi: [čl. 66](#). Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517. Vidi: [čl. 83](#). Pravilnika - SL SFRJ, 27/67-805. Vidi: [čl. 50](#). Pravilnika - SL SFRJ, 35/69-977. Vidi: [čl. 56](#). Pravilnika - SL SFRJ, 21/71-379. Vidi: [čl. 35](#). Pravilnika - SL SFRJ, 29/71-566. Vidi: [čl. 69](#). Zakona - RS, 42/91-1649.

I OPŠTI PROPISI

Član 1

Higijenske i tehničke zaštitne mere pri radu radnika, nameštenika i službenika u preduzećima odnosno radnjama, nadležstvima, ustanovama i organizacijama, gazdinstvima, kao i svuda gde postoji radni odnos uređuju se po propisima ovog pravilnika.

Za ona preduzeća i ostale delatnosti u kojima, s obzirom na specijalni karakter poslova koji se obavljaju, postoji potreba za naročitim zaštitnim merama, važe pored ovog pravilnika još i posebni pravilnici.

Dužnosti poslodavca

Član 2

Svaki poslodavac odnosno odgovorni rukovodilac obavezan je da sve zgrade, radionice, radilišta, pogonski uređaj, mašine i sve druge naprave i zaštitne mere tako uredi i u takvom stanju održava, da zaposleni radnici i nameštenici budu zaštićeni od nesrećnih slučajeva profesionalnih i drugih bolesti koje su u vezi sa radom.

Ako zgrade radionice radilišta, pogonski uređaji, mašine i ostale naprave predstavljaju opasnost po život i zdravlje zaposlenih lica isključice se od upotrebe.

Član 3

Izvod najvažnijih tačaka ovog pravilnika obavezan je svaki poslodavac objaviti na vidnom mestu po svim odeljenjima kao i sve posebne pravilnike koji se odnose na rad u njegovom preduzeću.

Isto tako, svaki poslodavac obavezan je objavljivati na vidnom mestu u pojedinim odeljenjima preduzeća sva uputstva letke i ostali propagandni materijal koji se izdaje u cilju zaštite života i zdravlja zaposlenih lica.

Član 4

Svaki poslodavac obavezan je starati se da sva zaposlena lica upotrebljavaju sve propisane zaštitne naprave i sredstva, kao i da se pridržavaju svih propisa koji su u tom cilju doneseni.

Član 5

Svaki poslodavac obavezan je da omogući saradnju svih radnika, nameštenika i službenika na sprečavanju nesrećnih slučajeva, profesionalnih i drugih bolesti u vezi sa radom. Obavezan je dalje, da se stara da sva zaštitna sredstva i naprave budu stalno u ispravnom stanju i pri ruci, i u slučaju kvara da iste na vreme budu opravljene, a dotrajale blagovremeno zamenjene novim.

Član 6

Kod nabavke novih mašina, mašinskih uređaja, aparata, vozila i sl poslodavac je obavezan starati se da ista budu snabdevena zaštitnim napravama, u smislu postojećih propisa.

Član 7

Odgovorni rukovodioci dužni su upoznati sva zaposlena lica sa svima opasnostima njihovog rada. Upozorenje na te opasnosti treba istaknuti na vidnim mestima.

Opasni radovi mogu se poveriti samo pouzdanim i iskusnim licima koja su potpuno upoznata s opasnostima takvih radova.

Ako se koji posao obavlja s učešćem više radnika, i ako je za sigurnost takvog rada potreban međusobni sporazum tih radnika rukovodstvo i nadzor nad takvim radovima mora imati jedno određeno lice koje je upoznato s opasnošću toga posla.

Dužnosti radnika

Član 8

Svako zaposleno lice obavezno je da se pridržava svih propisa uputstava i odredaba koji se odnose na sprečavanje nesrećnih slučajeva profesionalnih i drugih bolesti u vezi sa radom, kao i onih koji se odnose na opštu sigurnost radnika i njegove okoline.

Svaki rukovodilac odeljenja kao i radnik kome bude dodeljen na rad koji drugi radnik u cilju pomaganja ili obuke dužan je istog upoznati sa svim opasnostima svoga rada, a isto tako i sa sigurnosnim propisima koji se odnose na njegov rad.

Član 9

Zaposlena lica koja su sklona ili boluju od nesvestice, padavice, grčeva mišića, vrtoglavice, nagluposti, kratkovidosti, kile i ostalih sličnih zdravstvenih nedostataka ne smeju se zapošljavati na onim radovima kod kojih bi njihovi zdravstveni nedostaci i bolesti mogli predstavljati opasnost kako za njih same tako i za njihovu okolinu.

Zaposlena lica ovakve zdravstvene nedostatke odnosno bolesti ukoliko iste nisu lako uočljive, dužna su u svakom pojedinom slučaju prijaviti poslodavcu pre stupanja na posao.

Pregled radnika prilikom uposlenja

Član 10

Na radove kod kojih postoji mogućnost profesionalnih i drugih oboljenja u vezi sa radom, mogu se zaposliti samo lica koja nisu sklona takvim oboljenjima. U tu svrhu poslodavac je dužan tražiti da svi radnici koje zapošljava na takvim radovima, budu lekarski pregledani. Lica sklona tim oboljenjima isključiće se sa takvih radova. Lica koja su već zaposlena na ovakvim radovima biće povremeno, a najmanje jedanput godišnje, lekarski pregledana.

Poslodavac je dužan da vodi zaseban spisak lica koja su lekarski pregledana, sa podacima o njihovoj sposobnosti za odnosne radove.

Osiguranje protiv požara

Član 11

Za gašenje požara i spasavanje lica ugroženih požarom moraju se predvideti potrebne mere.

Zgrade naročito višespratne, moraju imati uređaje koji će omogućavati brz izlazak ljudstva ugroženog požarom (izlazi za nuždu sa posebnim stepeništem osiguranim od požara, lestve za spasavanje i sl).

Izlazna vrata za vreme rada ne smeju biti zaključana niti zakrčena. Izlazi za slučaj opasnosti moraju biti naročito označeni i tako izvedeni da se uvek mogu lako otvoriti. Pristup izlazima za slučaj opasnosti mora biti uvek slobodan. Izlazna vrata za slučaj opasnosti moraju se otvarati u pravcu izlaza.

Sprave za gašenje požara, u količini koja odgovara veličini preduzeća, moraju biti uvek u pripravnosti i moraju se uvek održavati u upotrebljivom stanju i čuvati od smrzavanja. Povremeno treba vršiti ispitivanje ispravnosti sprava za gašenje požara.

Određeni broj lica u preduzeću mora biti obučen u rukovanju spravama za gašenje požara. Sva zaposlena lica u preduzeću moraju biti upoznata sa rukovanjem aparatima za ugušivanje požara u začetku.

Na mestima gde se za gašenje požara ne sme upotrebiti voda (gašenje ulja, elektromotora i sl) moraju biti pripremljena naročita sredstva za gašenje (pesak, aparati sa penom i sl).

U cilju omogućavanja gašenja požara na elektro mašinskim postrojenjima treba obratiti naročitu pažnju na način isključivanja uređaja i električnih vodova.

Svako veće preduzeće treba da izradi i na vidnom mestu istakne detaljna uputstva za slučaj požara.

U preduzećima, zavodima i ustanovama služba za zaštitu od požara mora biti organizovana prema posebnim postojećim propisima.

Sigurnost kretanja pri radu

Član 12

Dvorišta preduzeća moraju biti poravnjena bez nepotrebnih kanala i jama. U slučaju da su pojedine jame ili kanali potrebni radi pogonskih prilika moraju biti ograđeni sigurnim ogradama.

Član 13

Ako dvorište preduzeća služi ujedno kao slagalište materijala ovo mora biti tako pregledno i uredno složeno da ne ometa slobodno kretanje dvorištem i da ne predstavlja opasnost za zaposlena lica.

Član 14

Noću za vreme rada, dvorišta preduzeća moraju biti osvetljena. Opasna mesta (privremene jame kanali i sl.) moraju biti noću naročito dobro osvetljena odnosno označena crvenom svetiljkom.

Vidi:

Ispravku - 18/47-207.

Član 15

Ako u radnim prostorijama postoji kolosek, gornja površina tračnica mora biti u visini površine poda.

Okretaljke za vagonete moraju biti tako osigurane, da se ne mogu okretati kada se preko njih prelazi.

Član 16

Radna mesta prolazi i podovi moraju ce održavati u ispravnom stanju. Radna mesta za vreme rada moraju biti dovoljno osvetljena. Klizava i glatka mesta na podovima ukoliko je moguće, treba učiniti hrapavim.

Član 17

Opasna mesta (gde su električni vodovi visokog napona transformatorske stanice, stubovi i gole električne žice sa naponom preko 48 V prema zemlji) moraju biti obeleženi vidnim oznakama (na pr "opasno po život", "visoki napon", "ne diraj" i t. sl).

U prostorije sa električnim uređajima visokog napona dozvoljen je pristup samo određenim stručnim licima. Ovakve prostorije moraju redovno biti zaključane.

Prekidači za električno osvetljenje prostorija moraju se nalaziti odmah pokraj svakog ulaza u prostorije na dohvat ruke.

Član 18

Glavni prolazi u svim radnim prostorijama treba da su široki najmanje 1,5 m, a sporedni prolazi najmanje 1 m.

Svi prolazi i prometni putevi moraju biti slobodni od bilo kakvih prepreka ili naslaganog materijala koji bi sprečavao ili otežavao prolaz.

Zaposlena lica moraju upotrebljavati samo one ulaze odnosno izlaze i prometne puteve, koji su za njih određeni Isto tako ne smeju bez izričitog naloga pretpostavljenoga prelaziti u druge radionice ili odeljenja u kojima nemaju posla.

Zabranjeno je svako zadržavanje kao i prolaz ispod dizalica koje nose teret.

Član 19

Sve galerije, platforme (podijumi) prelazne rampe prolazi mostovi i stepenice koji su više od 1 m nad zemljom, moraju imati čvrste ograde i to tako, da gornja ivica (prečka) bude u visini 1 m a donji deo do visine najmanje 0,20 m mora biti puno izveden.

Svi premošćeni prolazi koji služe za prenos odnosno prevoz tereta, kao i utovarni mostovi, moraju biti dovoljno široki i jaki a prema potrebi i dovoljno poduprti, tako da kod prenošenja ili prevoženja tereta bude isključena mogućnost prevrtanja, rušenja odnosno većih ljuljanja (kolebanja). Ovakvi prolazi moraju biti tako izrađeni da deluju kao celina. Ako su prolazi odnosno mostovi sastavljeni od više dasaka, iste moraju biti. čvrsto povezane međusobno.

Član 20

Za dizanje i prenošenje teških tereta moraju se upotrebiti odgovarajući uređaji za dizanje i prenošenje tereta.

Član 21

Stepeništa od 5 i više stepenica moraju biti bar sa jedne strane ograđena sigurnom ogradom a stepeništa od 10 i više stepenica moraju sa obe strane imati čvrstu i sigurnu ogradu. Ograde stepeništa moraju biti visoke najmanje 1 m.

Član 22

Lestve koje se upotrebljavaju pri radu moraju biti tako sagrađene da su sigurne protiv klizanja, preloma i pada Isto tako moraju biti osigurane od ljuljanja i ugibanja.

Poprečne prečke na lestvama moraju biti usađene a ne samo prikovane.

Lestve koje služe za prilaženje rubu zidova, na podijume, otvorima u podovima u jame, kanale i sl. moraju prelaziti svoj gornji oslonac najmanje za 0,75 m, radi stabilnosti lestve i sigurnosti lica koje se njom služi.

Član 23

Otvori u podovima, otvori stepeništa svetlarnici jame okna kanali itd zatim velike posude i ostala opasna udubljenja kao i rezervoari koji sadrže vruće jetke i otrovne materije moraju biti ograđene sigurnom ogradom Ovakva mesta, koja se zbog samog načina rada ne mogu ograditi, moraju biti dobro osvetljena a na opasnost treba upozoriti podesnim natpisom na vidnom mestu.

Pristup u tamne prostorije (mesta) i sl. dozvoljen je samo uz upotrebu svetla.

Krovovi i svetlarnici od običnog stakla ako postoji mogućnost da na njih padnu predmeti sa okolnih zgrada moraju biti zaštićeni jakom žičanom mrežom. Pristup i hodanje po ovakvim krovovima dozvoljen je samo uz upotrebu podesnih pomagala.

Član 24

Otvori u zidovima gornjih spratova, koji služe pri radovima, moraju, ako postoji opasnost pada, biti snabdeveni prsobranom. Ako se ti prsobrani moraju za vreme rada dizati, treba u takvim slučajevima da sa obe strane otvora budu pričvršćene jake ručice.

Ako ovakvi otvori imaju vrata koja se otvaraju napolje ta vrata moraju biti osigurana protiv ispadanja.

Član 25

Pokretna vrata moraju biti osigurana protiv ispadanja iz svog ležišta.

Održavanje uređaja, naprava i sredstava

Članovi 26 do 30

- prestali da važe -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Prostorije i mesta opasna po zdravlje

Članovi 31 i 32

- prestali da važe -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Rad sa lako zapaljivim i eksplozivnim materijama

Član 33

Zabranjeno je pušenje kao i svaki pristup sa otvorenim plamenom i upaljenim predmetima u prostorije u kojima se nalaze lako zapaljivi predmeti, kao na pr. drvena strugotina, papir, seno slama i sl. Ovu zabranu treba pismeno istaknuti.

U prostorijama u kojima se obrađuju ili smeštaju lako zapaljivi predmeti (kao na pr. celuloid i sl) ne sme se ložiti ni osvetljivati sa otvorenim plamenom a niti zagrejavati sa pećima i drugim napravama sa plamenom i žarenjem. Pušenje u ovakvim prostorijama je zabranjeno. Ovu zabranu treba vidno istaći.

Lako zapaljivi predmeti kao benzin, benzol, nafta, špiritus, eter i sl. ne smeju se smeštati u glavne centralne magacine sa ostalim materijalom već odvojeno u zasebne prostorije koje su odeljene od radnih i stambenih zgrada.

Način smeštaja lako zapaljivih i eksplozivnih materija regulisaće se posebnim pravilnikom.

Radna mesta gde se radi sa vrlo opasnim zapaljivim i eksplozivnim predmetima treba da su podeljena na ćelije sa pregradama od armiranog betona, kako bi se eventualna nesreća svela na što manju meru.

Član 34

Za prostorije u kojima se smeštaju materije koje već kod obične temperature razvijaju zapaljive ili eksplozivne pare, gasove ili prašinu u opasnoj količini kao i za susedne prostorije koje su sa navedenim u povremenoj vezi, na pr pomoću vrata prozora, otvora za kajiševе, kanale itd, važe ovi propisi:

1) električne instalacije moraju odgovarati propisima koji se odnose na prostorije u kojima postoji opasnost eksplozije,

2) vrata, prozori i podovi moraju biti od nesagorivog materijala

3) unutrašnjost ovakvih prostorija sme se osvetljivati isključivo pomoću električnih sijalica. Ovakve sijalice za osvetljenje moraju biti zaštićene zaštitnim staklom i mrežom koja onemogućava dodir gasova sa izvorom svetlosti za slučaj da se sijalica razbije. Prekidači sijalica moraju se nalaziti izvan ovih prostorija. Ako se ove prostorije osvetljavaju spolja sa otvorenim svetiljkama prozori kroz koje ulazi svetlo moraju biti uzidani odnosno hermetički zatvoreni,

4) ako ovakvo osvetljenje nije moguće sprovesti ili ako se postojeće osvetljenje pokvari, pristup u ovakve prostorije dozvoljen je samo sa sigurnosnim svetiljkama. Sa drugim svetiljkama ili sa otvorenim plamenom pristup je strogo zabranjen.

5) ovakve prostorije zabranjeno je zagrijavati pećima i drugim napravama sa plamenom i žarenjem,

6) zabranjeno je u takvim prostorijama upotrebljavati mašine i alate koji svojom upotrebom mogu proizvesti iskru. Pristup u ovakve prostorije zabranjen je takođe u obući potkovanoj ekserima ili sličnim železnim predmetima koji mogu proizvesti iskru,

7) pušenje u ovakvim prostorijama je strogo zabranjeno.

Sve navedene zabrane treba na ulazu u ovakve prostorije istaknuti sa vidnim natpisom.

Član 35

Pri radovima sa lako zapaljivim tečnostima i materijama, kao na pr sa benzinom benzolom, eterom kao i pri radovima na punjenju i čišćenju posuda sa tim tečnostima kao i ostalim radovima sa istima, strogo je zabranjeno pušenje i upotreba otvorenog plamena i užarenih predmeta. Alat ili uređaj koji bi mogao proizvesti iskru ne sme se pri tim radovima upotrebljavati.

Da bi se sprečio požar kod punjenja i prerade etera benzina sumpornog ugljenika, acetona i sl, sve mašine, aparati posude i cevi, kao i bačve za prenos, moraju biti uzemljeni kako bi se sprečilo njihovo eventualno opasno punjenje elektricitetom.

Član 36

Gasne cevi u pogledu propustljivosti ne smeju se ispitivati sa otvorenim plamenom. U tu svrhu ima se upotrebiti rastvor sapuna i vode (sapunica) Kod tog posla pušenje je zabranjeno.

Osvetljavanje unutrašnjosti kotlova, balona, bačvi, kanala itd. u kojima može biti lako zapaljivih i eksplozivnih gasova može se vršiti jedino sa električnim svetiljkama koje odgovaraju sigurnosnim propisima za tu svrhu.

Član 37

Ako se na posudama (bačvama, rezervoarima i sl), koje su sadržavale lako zapaljive tečnosti, eksplozivne gasove i kiseline, vrše radovi sa vatrom ili radovi kod kojih nastaje usijavanje odnosno iskre, te posude treba prethodno dobro isprati i potpuno napuniti vodom, vodenom parom, dušikom (azotom) ili ugljenikovim dioksidom i t. sl. Ovakvi radovi smeju se poveriti samo iskusnim i stručnim osobama koje su tačno upoznate sa svim opasnostima toga rada. Ako se posude na kojima se preduzimaju takvi radovi sa plamenom, ne mogu za vreme rada držati ispunjene vodom, vodenom parom, dušikom (azotom) ili ugljenikovim dioksidom i sl, takvi se radovi sa plamenom ne smeju preduzimati.

Član 38

Zabranjeno je u radnim prostorijama svako gomilanje materijala i otpadaka koji su lako zapaljivi ili se sami mogu zapaliti. Za njihov privremeni smeštaj treba upotrebiti posudu od nesagorivog materijala sa hermetičkim poklopcem. Na svakoj posudi treba označiti šta sadrži. Ove posude ne smeju se smeštati u prostorije gde ima zapaljivih materija.

Član 39

Na radovima kod kojih usled prirode posla postoji opasnost da se zapale odela uposlenog osoblja, ne smeju se upotrebljavati odela koja su masna od ulja, masti ili imaju na sebi lako zapaljivog materijala.

Rad sa otrovnim i jetkim materijama

Član 40

Lako zapaljive, eksplozivne, otrovne i jetke materije mogu se držati samo u podesnim posudama na sigurnim mestima zatvorene ključem i pod nadzorom. Ovakve materije smeju se izdavati samo licima koja su upoznata s opasnošću koja pretili od tih materija, a u količinama koje su neophodno potrebne za redovno obavljanje posla.

Prolivene ili razasute količine ovih materija moraju se odmah sa potrebnom pažnjom odstraniti.

Za otrovne i jetke materije moraju se upotrebiti posude takvog oblika i izgleda koje onemogućuju da se ove posude u bilo kome slučaju zamene sa posudama u kojima se drži pitka voda. Na svim posudama treba i natpisom označiti njihovu sadržinu sa oznakom otrova.

Član 41

Za pretakanje jetkih kiselina i lužina iz balona, buradi i sl moraju se upotrebiti naprave koje sprečavaju prskanje i prolivanje istih (na pr. naprava za pretakanje - ljučjačka, dizalo za balone i sl).

Zabranjeno je ustima isisavati vazduh iz creva ili cevi radi pretakanja kiselina i lužina.

Ostale odredbe

Član 42

Zatvorene šuplje posude kao na pr mašinski delovi, bačve, cevi, rezervoari, plovci i sl smeju se obrađivati plamenom, lampom za lemljenje itd. ili u vatri zagrejati tek onda kad su preduzete sve mere da u unutrašnjosti tih šupljih tela ne može nastati pritisak koji bi doveo do rasprsnuća.

Član 43

Ispitivanje rezervoara i drugih sudova u pogledu propustljivosti gde je to moguće, treba vršiti hladnim pritiskom (vodom). Ako se preduzimaju ovakva ispitivanja upotrebom vazduha pare ili gasova, kao na pr, dušika (azota), ugljenikovog dioksida, moraju se već prema elastičnim svojstvima upotrebljenog gasa preduzeti posebne zaštitne mere.

Član 44

Na mašinama i ostalim pogonskim uređajima niko ne sme ma šta raditi, ako nije stručan i osposobljen za rad na njima.

Član 45

Ostavljanje i vešanje odela u neposrednoj blizini mašina, transmisija i električnih instalacija strogo je zabranjeno. Za tu svrhu moraju biti uređene posebne prostorije ili mesta.

Član 46

Lica koja su zaposlena kod mašina, transmisija i ostalih pogonskih uređaja moraju nositi uz telo pritegnuto odelo.

U blizini pokretnih delova mašina i pogonskih uređaja zaposlena lica ako ima dugu kosu odnosno pletenice moraju iste omotati. Isto tako ne smeju se nositi široka odela vrpce pojasi, šalovi, prstenje i sl. Rukavi ako se zavrću imaju se zavrnuti sa unutrašnje strane.

Član 47

Ekseri koji strče obruči ili žica na sanducima, bačvama daskama balvanima i sl. moraju se odmah izvaditi (otstraniti) zavrnuti ili zakucati tako da postanu bezopasni.

Član 48

Zabranjeno je za vreme rada u preduzeću unositi i uživati alkoholna pića. Licima u pijanom stanju ne sme se dozvoliti pristup u radionice i na radna mesta.

Član 49

U preduzećima u kojima je potrebna naročita opreznost zbog mogućnosti oboljenja od profesionalnih bolesti zaposlena lica ne smeju za vreme rada u radnim prostorijama jesti, pušiti i žvakati duvan. Sem toga, moraju posvetiti pažnju savršenoj čistoći. Pre jela i pića, kao i odmah posle napuštanja radnog mesta, moraju se temeljno oprati. Potrebna sredstva za tu svrhu preduzeće je dužno da stavi radnicima na raspoloženje.

II RADILIŠTA

Dvorišta

Članovi 50 do 52

- prestali da važe -

Vidi:
čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, 27/67-805.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Radne prostorije

Članovi 53 do 59

- prestali da važe -

Vidi:
Ispravku - 18/47-207.
čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, 27/67-805.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Podovi

Član 60

- prestao da važi -

Vidi:
čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, 27/67-805.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Zidovi i tavanice (stropovi)

Članovi 61 do 63

- prestali da važe -

čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi:
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649. 27/67-805.

Krovovi

Član 64

- prestao da važi -

Ispravku - Vidi:
čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, 18/47-207.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649. 27/67-805.

Prozori

Članovi 65 i 66

- prestali da važe -

čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi:
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649. 27/67-805.

Vrata

Članovi 67 do 72

- prestali da važe -

čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi:
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649. 27/67-805.

Radionice pod zemljom i na tavanima

Članovi 73 do 75

- prestali da važe -

čl. 83. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi:
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649. 27/67-805.

III HIGIJENA RADA

Čistoća radnih prostorija

Član 76

Sve radne prostorije kao i radna mesta moraju se održavati u čistoći.

Najmanje jedanput nedeljno moraju se sve radionice temeljno očistiti. Podovi radionica moraju se čistiti svakodnevno i to po pravilu po završetku rada. Ako se čišćenje mora vršiti za vreme samog rada, čišćenje će se obavljati na takav način da se ne diže prašina.

Zidovi i tavanice (stropovi) radnih prostorija moraju se redovno čistiti, a krečiti najmanje jedanput godišnje.

Voda upotrebljena za prskanje ili pranje radionica ne sme biti štetna po zdravlje.

Član 77

U svim radionicama kao i sporednim prostorijama moraju se postaviti pljuvaonice od materijala koji se može lako prati. Pljuvaonice moraju biti ispunjene vodom. Broj pljuvaonica u pojedinim radnim prostorijama određuje se prema veličini prostorije i broju radnika koji rade u njima računajući najmanje 1 pljuvaonicu na 20 radnika. Pljuvaonice moraju biti postavljene na lako pristupačnim mestima, a moraju se svakodnevno prati.

Naročito se preporučuje postavljanje pljuvaonica sa poklopcima koje se otvaraju pritiskom noge ili pljuvaonice pričvršćene na zidu u visini od 1 m iznad poda i to sa vodenim ispiranjem.

Osvetljenje radnih prostorija

Član 78

- prestao da važi -

Vidi:

Ispravku - 18/47-207.
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Temperatura i vlažnost vazduha radnih prostorija

Član 79

- prestao da važi -

Vidi:
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Ventilacija

Vidi:

Ispravku - 18/47-207

Članovi 80 do 84
- prestali da važe -

Vidi:
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Buka i vibracije

Član 85

- prestao da važi -

Vidi:
Ispravku - 18/47-207.
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517.
čl. 35. Pravilnika - SL SFRJ, 29/71-566.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Rad sa otrovnim i zaraznim materijama

Član 86

- prestao da važi -

Vidi:
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Član 87

Materijal koji je opasan za prenošenje zaraze mora se pre obrade (usklađivanje, sortiranje i prerađivanje) prethodno raskužiti. Način rada sa ovakvim materijalom biće regulisan posebnim pravilnikom.

Zaštita tela pri radu

Članovi 88 do 92

- prestali da važe -

Vidi:
čl. 50. Pravilnika - SL SFRJ, 35/69-977.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Radna odeća i obuća

Član 93

- prestao da važi -

Vidi:
čl. 50. Pravilnika - SL SFRJ, 35/69-977.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Garderobe

Član 94

- prestao da važi -

čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
27/67-805.

Trpezarije

Član 95

- prestao da važi -

čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
27/67-805.

Umivaonice

Član 96

- prestao da važi -

Ispravku
čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
18/47-207.
27/67-805.

Kupatila

Član 97

- prestao da važi -

čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
27/67-805.

Voda za piće

Član 98

- prestao da važi -

čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
27/67-805.

Nužnici

Član 99

- prestao da važi -

čl. 83. Pravilnika
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

- SL SFRJ,

Vidi:
27/67-805.

Otpaci i otpadne vode

Član 100

Svi otpaci moraju se svakodnevno iznositi iz radnih prostorija. Ako se radi o otpacima organskih materija podložnih truljenju, u radnim prostorijama gde nastaju takvi otpaci moraju postojati naročiti metalni sudovi sa poklopcima u kojima se isti sakupljaju. Ti metalni sudovi moraju se svakodnevno ispražnjavati i prati.

Otpaci organskih materija podložni truljenju mogu se privremeno ostaviti u za tu svrhu sazidane i potpuno pokrivene i zatvorene komore koje se nalaze napolju i dovoljno su udaljene od radnih prostorija. Otpaci organskih materija u ovakvim komorama moraju se redovno prazniti a prema potrebi polivati odgovarajućim dezinfekcionim rastvorom.

Član 101

U radnim prostorijama u kojima se prerađuju organske materije podložne truljenju podovi moraju biti od takvog materijala da ne propuštaju tečnosti. Zidovi ovakvih prostorija moraju biti premazani masnom bojom ili obloženi materijalom koji se može lako prati.

Podovi i zidovi ovakvih radnih prostorija moraju se svakodnevno prati a po potrebi i dezinfikovati.

Član 102

Otpadne vode moraju se odvoditi neposredno u kanale čiji otvori moraju biti snabdeveni sifonima.

Član 103

Otpadne vode u času napuštanja preduzeća, kao i način odvođenja otpadaka (smeća) izvan područja preduzeća ima odgovarati i vršiće se prema za tu svrhu donetim propisima.

Prva pomoć u nesreći

Član 104

- prestao da važi -

čl. 56. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 21/71-379.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Lica za pružanje prve pomoći

Član 105

- prestao da važi -

čl. 56. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 21/71-379.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Tvornički higijeničari

Član 106

- prestao da važi -

čl. 56. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 21/71-379.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

IV TRANSMISIJE

Članovi 107 do 119

- prestali da važe -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

V POGONSKE MAŠINE I MAŠINE RADILICE

Članovi 120 do 140

- prestali da važe -

Ispravku - Vidi: 18/47-207.
čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Brusevi (tocila)

Članovi 141 do 147

- prestali da važe -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Štance

Članovi 148 do 150

- prestali da važe -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Mašine radilice sa valjcima

Član 151

- prestao da važi -

čl. 66. Pravilnika - SL SFRJ, Vidi: 18/67-517.
čl. 69. Zakona - RS, 42/91-1649.

Mašine radilice na električni pogon

Član 152

Sve mašine radilice sa direktnim električnim pogonom (sa ugrađenim elektromotorima) ili ako na sebi imaju bilo kakve električne instalacije, moraju biti na propisan način uzemljene.

Cirkulari za rezanje gorivog drveta

Član 153

Cirkulari za rezanje gorivog drveta moraju biti snabdeveni zaštitnom napravom, koja omogućuje da se drvo pri rezanju na siguran način pridržava.

Kružna testera mora biti sa svih strana zaštićena čvrstim metalnim zaštitnim oklopom. Za vreme rada sme ostati nezaštićen samo onaj deo kružne testere koji je potreban za rezanje.

Preporučuje se upotreba cirkulara sa pomičnim stolom ili pomičnim nogarima (kozličem).

U slučaju upotrebe cirkulara sa pomičnim stolom, stol cirkulara mora biti osiguran da ne može spasti sa svojih ležišta (šina).

VI PARNI KOTLOVI

Član 154

Kotlovi i kotlovski uređaji, kao i sudovi pod pritiskom moraju u pogledu sigurnosti pogona u svemu odgovarati. Uredbi o nadzoru nad parnim kotlovima i sudovima pod pritiskom.

Član 155

Svaka kotlovnica mora imati najmanje dva izlaza u dva različita pravca. Najmanje jedan izlaz iz kotlovnice mora voditi neposredno na slobodan prostor. Sva vrata u kotlovnici moraju se otvarati napolje. Uz kotlovnicu se ne smeju nalaziti prostorije sa zapaljivim i eksplozivnim materijama.

Član 156

Kotlovnica ne sme imati tavanicu (strop), nego samo laganu krovnu konstrukciju sa ugrađenim otvorom za ventilaciju.

Član 157

Temperatura u kotlovnici ne sme pod normalnim prilikama preći 28° C. Ako temperatura kotlovnice prelazi 28° C, mora se uvesti odgovarajuća veštačka ventilacija.

Član 158

Platforme uzidanih kotlova, koje se nalaze više od 1 m iznad poda, moraju biti snabdevene odgovarajućim sigurnosnim ogradama.

Član 159

Sem manometra i armature za kontrolu vodostanja ostala armatura ne mora biti vidljiva sa radnog mesta ložaća ali se za to mora povremeno obilaziti i kontrolisati.

Član 160

U cilju bezopasnog posluživanja i rukovanja s armaturom kotla koja se nalazi na većim visinama, moraju postojati odgovarajuće stepenice i platforme s ogradama visine 1 m.

Član 161

Stakla na vodokazima, ako po svojoj konstrukciji nisu osigurana od prskanja, moraju na odgovarajući način biti zaštićena i to tako da ta zaštita ne smeta čitanje (kontrolisanje) vodostaja.

Član 162

Para koju ispuštaju sigurnosni ventili mora biti odvedena u slobodan prostor.

Član 163

Posluživanje ili održavanje kotlova sme se poveriti muškarcima zdravim i fizički sposobnim starijim od 18 godina, a koji za obavljanje toga posla imaju propisanu stručnu spremu i ispit.

Član 164

Pristup u kotlovnicu ima se zabraniti svim nezaposlenim licima. Ovu zabranu treba pismeno istaknuti na svim ulaznim vratima kotlovnice.

Član 165

Parni kotao mora tako dugo biti pod stručnim nadzorom dok se na rešetki kotla nalazi vatra ili dok loženje nije obustavljeno i dok nije izvršeno sniženje pritiska i izvršenje svih propisa za napuštanje kotlovskih postrojenja, predviđenih Uredbom o nadzoru nad parnim kotlovima i sudovima pod pritiskom.

Osoblje koje posluhuje parni kotao ne sme napustiti svoje mesto dok iduća smena ne preuzme službu.

Član 166

Kotlovnica i kotlovski uređaji moraju se održavati u čistoći. U kotlovnici se ne smeju držati predmeti koji se ne odnose neposredno na pogon kotlova. Kotlovnica se ne sme upotrebiti za radionicu ili sušionicu. Isto tako kotlovnica se ne sme upotrebiti za stanovanje. Izlazi kotlovnice moraju uvek za vreme rada biti slobodni i nezaključani. Alat, rezervni delovi i ostali pomoćni uređaji potrebni za pogon moraju se u redu održavati.

Član 167

Podlozivanje kotla mora se vršiti sa potrebnom oprežnošću, i to tek pošto je nesumnjivo ustanovljeno da u kotlu ima dovoljno vode.

Član 168

Pre početka loženja zasun na nalaznim kanalima i klapne na pepeljarama moraju biti otvoreni radi ventilacije dimnih kanala na kotlu, ekonomajzeru (zagrejaču vode) zagrejačima vazduha itd ako takvi postoje. Tamo gde postoji veštačka promaja moraju se staviti u pogon ventilatori.

Sa loženjem može se otpočeti tek pošto se osoblje koje tim rukuje uveri da su kanali i ložište slobodni od zapaljivih gasova.

Član 169

Pre, za vreme potpaljivanja i prilikom samog loženja treba kontrolisati celokupnu armaturu kotla, a naročito vodokazni uređaj i ventile sigurnosti. Sem toga, treba se uveriti da u gornjem delu ekonomajzera (ako takav postoji) nema vazduha. Isto tako moraju se prokontrolisati i uređaji za oduvavanje kotla (ukoliko postoje).

Član 170

Gorivo sa kojim se kotao potpaljuje ne sme u svrhu lakšeg gorenja biti poliveno petroleumom ili ostalim lako zapaljivim tečnostima.

Pogon kotla

Član 171

S armaturom kotla mora se pažljivo rukovati. Parne vodove treba pre zagrevavanja osloboditi vode. Njihovo zagrevanje treba vršiti postepeno.

Oduzimanje tople vode iz kotlova u razne svrhe zabranjeno je ako za tu svrhu ne postoji poseban uređaj.

Član 172

Vodostaj kotla mora se uvek održavati na potrebnoj visini. Ne sme se dopustiti da vodostaj kotla padne ispod oznake za najniži vodostaj. Nije dozvoljeno ni za vreme rada, ni za vreme prekida rada punjenje kotla preko gornje vidljive granice vodostaja. Ako se zbog niskog vodostaja ne može na vodokazu pročitati vodostaj, ima se odmah obustaviti loženje, te slučaj neodložno prijaviti pretpostavljenima. Vodokazi moraju uvek biti upotrebljivi i održavani u ispravnom i čistom stanju. Sve slavine i ventile treba svakodnevno ispitivati a sve nedostatke odmah odstraniti.

Član 173

Sve naprave koje služe za napajanje kotla moraju se održavati u ispravnom stanju. Po mogućstvu, naprave za napajanje treba naizmenično upotrebljavati, a u svakom slučaju povremeno i ispitivati.

Manometar treba povremeno ispitivati u pogledu njegove ispravnosti. Naročito treba ispitivati da li se pri izduvavanju sigurnosnih ventila prilagođuje odnosno da li se skazaljka manometra kod opreznog zatvaranja slavine manometra ili ponovnog otvaranja pokreće do nule i vraća do predašnjeg položaja. Nepravilan rad manometra i primećena otstupanja skazaljke manometra treba smesta prijaviti pretpostavljenima.

Na svakom kotlovskom manometru mora postojati trokraka slavina za nameštanje kontrolnog manometra i za kontrolisanje kotlovskog manometra za vreme pogona. Manometar se smatra ispravnim ako pada na nulu pri spoju istog sa atmosferom i pri vraćanju skazaljke na isti pritisak pri kome je otpočeto ispitivanje, kao i ako se radni pritisak na manometru poklapa sa izduvavanjem ventila sigurnosti.

Član 174

Dozvoljeni najviši pritisak kotla mora biti označen na posebnoj metalnoj pločici na samom kotlu, a isto tako i vidljivom crvenom crtom na samom manometru. Ako se pritisak u kotlu toliko popeo da skazaljka manometra pređe oznaku najvećeg dozvoljenog pritiska, promaja se ima smanjiti, a ako pri tome sigurnosni ventili ne ispuštaju paru, treba odmah ispitati uzrok tome i slučaj prijaviti pretpostavljenima.

Član 175

Sigurnosne ventile treba redovno ispitivati u pogledu njihove ispravnosti. Svako samovoljno preuđevavanje sigurnosnih ventila, njihovo preopterećivanje ili oštećenje je strogo zabranjeno.

Član 176

Za vreme vađenja šljake i za vreme ručnog ubacivanja goriva na roštilj mora se promaja kotla smanjiti.

Član 177

Pokrivanje vatre po završetku pogona kotla, a u cilju što lakšeg ponovnog loženja kotla, dozvoljeno je samo ako kotao za vreme prekida pogona ostane pod stručnim nadzorom. Za to vreme zasuni za promaju (regulatori promaje) ne smeju biti sasvim zatvoreni.

Član 178

Pre svakog puštanja kotla u pogon kotlovske površine ozid kotla, armature kako gruba tako i fina moraju se kontrolisati i dovesti u ispravno stanje. Sva oštećenja koja se primete u pogonu moraju se prijaviti pretpostavljenima a od strane osoblja koji tim rukuje moraju se preduzeti mere sigurnosti.

Čišćenje i pražnjenje kotla

Član 179

Kotao se sme prazniti tek pošto je vatra uklonjena a zidovi kotla dovoljno ohlađeni.

Ako se kotao zbog izuzetnih prilika mora prazniti pod pritiskom, pražnjenje će se obavljati sa najvećom pažnjom i pod što manjim pritiskom.

Član 180

Napajanje ispražnjenog još vrućeg kotla ne sme se vršiti pošto je pražnjenje vršeno usled izuzetnih pojava. Takav kotao mora biti potpuno ohlađen, pregledan i ako se ustanovi njegova ispravnost, mora biti napunjen kao u redovnim prilikama.

Član 181

Kotlove i pripadajuće cevi koji nisu u pogonu treba čuvati od smrzavanja i uticaja vlage.

Član 182

Kotlovni kamen i mulj u kotlu mora se temeljno čistiti. Čišćenje naslage kamenca ne sme se vršiti hemijskim putem već samo mehanički i to pomoću tupog alata ili peščanim mlazom pod pritiskom. U poslednjem slučaju osoblje mora biti snabdeveno odgovarajućim maskama.

Član 183

Kod radova u kotlu mogu se upotrebiti električne ručne svetiljke i električni sprovodnici koji odgovaraju važećim propisima za električne instalacije i uređaje i ako su isti u potpuno ispravnom stanju. Ručne električne svetiljke moraju biti snabdevene zaštitnim staklom i mrežom i ne smeju na sebi imati prekidač. Napon ovakvih ručnih svetiljki priključenih na mrežu naizmjenične struje treba pomoću zaštitnih transformatora svesti na napon od 48 volti ili niže. Zaštitni transformator ovakvih ručnih svetiljki biće priključen ili direktno na mrežu ili neposredno na priključnicu (utikačku kutiju). Viljuške (utikači) za ručne svetiljke ne smeju pristajati u priključnice za viši napon.

VII KAZNENE ODREDBE

Vidi:

čl. 1. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.

Čl. 184 i 185

a) Novčanom kaznom do 10.000 dinara kazniće se za prekršaj direktor preduzeća odnosno drugo odgovorno lice, odnosno poslodavac koji postupi protivno propisima čl. 2, 5, 7, 10, 11, 14, 17, 19, 21-24, 32-43, 46. (st. 1), 48, 49, 54, 55, 57, 64. (st. 2), 67-75, 78. (st. 6, 7, 8, 9 i 10), 79. (st. 5, 6, 7 i 8), 84-87, 89-94. (st. 5. i 9), 96-100, 104, 105, 107-114, 116-120, 123-125, 127-129, 131, 134, 138, 139, 148-153, 155, 156, 159, 161, 163, 165, 166, 173-175, 177, 179, 180. i 183. Opšteg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu, a za povredu ostalih odredaba istog pravilnika direktor odnosno odgovorno lice kazniće se novčanom kaznom do 2.000 dinara.

b) Novčanom kaznom do 10.000 dinara kazniće se lica iz prethodne tačke za povredu odredaba Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama u građevinarstvu ("Službeni

list FNRJ", br. 46/47), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u kudeljarama ("Službeni list FNRJ", br. 46/47), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu sa poljoprivrednim mašinama ("Službeni list FNRJ", br. 54/47), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri rudarskom podzemnom radu ("Službeni list FNRJ", br. 55/47 i 7/48), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama na morskim brodovima ("Službeni list FNRJ", br. 55/47 i 98/48), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u grafičkim preduzećima ("Službeni list FNRJ", broj 56/47), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu na preradi kože ("Službeni list FNRJ", br. 98/47), Pravilnika o zaštitnim merama pri radu sa rendgenskim uređajima i radioaktivnim materijama ("Službeni list FNRJ", broj 100/47), Pravilnika o zaštitnim merama protiv opasnosti od električne struje u radnim prostorijama i radilištima ("Službeni list FNRJ", br. 107/47), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu na eksploataciji šuma ("Službeni list FNRJ", br. 6/48), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u fabrikama stakla ("Službeni list FNRJ", br. 14/48), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu kod proizvodnje baruta i eksploziva ("Službeni list FNRJ", br. 53/48), Pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu u kamenolomima i ciglanama kao i kod vađenja gline, peska i šljunka ("Službeni list FNRJ", br. 69/48), Pravilnika o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim merama pri radu kod eksploatacije železnica ("Službeni list FNRJ", br. 19/49 - prilog br. 1/49), Pravilnika o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim merama pri građenju puteva, mostova i železnica ("Službeni list FNRJ", br. 80/49 - prilog br. 4/49), Pravilnika o zaštitnim merama pri rukovanju eksplozivom i lagumanju (miniranju) u rudnicima i kamenolomima, kao i pri drugim radovima ("Službeni list FNRJ", br. 98/49 - prilog br. 8/40), Pravilnika o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim merama na plovnim objektima unutrašnje plovidbe ("Službeni list FNRJ", br. 20/50 - prilog br. 2/50), Pravilnika o tehničkim i zdravstveno-tehničkim zaštitnim merama na radovima pri hemijsko-tehnološkim procesima ("Službeni list FNRJ", br. 55/50 - prilog br. 9/50), ukoliko njihove povrede nisu obuhvaćene odredbama navedenim u prethodnoj tački.

v) Novčanom kaznom do 2.000 dinara kazniće se za prekršaj zaposleni radnici koji ne upotrebljavaju tehnička i lična zaštitna sredstva koja su im data na upotrebu, ili postupe protivno propisima čl. 8, 9, 26, 27-29, 32. (st. 2), 33. (st. 1. i 2), 34. (tač. 7), 35. (st. 1), 44-46. (st. 2), 48, 49, 95. (st. 1), 138, 165. (st. 2), 167-173. (st. 1. i 2), 174. i 176-178. Opšteg pravilnika o higijenskim i tehničkim zaštitnim merama pri radu.

Vidi:

čl. 1. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.
čl. 101. Uredbe - SL FNRJ, 56/51-649.

Član 186

Administrativno-kazneni postupak vodi i rešenja u prvom stepenu donosi izvršni odbor sreskog narodnog odbora, po odredbama Osnovnog zakona o prekršajima.

Vidi:

čl. 1. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.

VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Vidi:

čl. 2. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.

Član 187

Odredbe ovog pravilnika primenjivaće se na sva preduzeća čijoj se izgradnji pristupi po stupanju na snagu ovog pravilnika.

Već postojeća preduzeća, koja ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika u pogledu sigurnosti pri radu i higijene rada, dužna su da se u što kraćem roku, a najdalje za jednu godinu, postupno saobraze ovim propisima.

Ova postojeća preduzeća koja ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika u građevinskom pogledu, ukoliko su za njihovo prilagođavanje potrebni građevinski radovi manjeg obima (dograđenje, pregrađenje i sl) dužna su da se u što kraćem roku, a najdalje za dve godine, postupno saobraze ovim propisima.

Već postojeća preduzeća, koja ne ispunjavaju odredbe ovog pravilnika u građevinskom pogledu, ukoliko su za njihovo prilagođavanje potrebni građevinski radovi većeg obima (podizanje novih fabričkih objekata i sl), dužna su da se u što kraćem roku, a najdalje za 5 godina postupno saobraze ovim propisima.

Postojeća preduzeća koja ne odgovaraju odredbama ovog pravilnika, a ne mogu se ni delimičnim dograđivanjem ili pregrađivanjem, uskladiti sa odredbama ovog pravilnika u

građevinskom pogledu (način gradnje, visina, raspored i veličina radnih prostorija), nastaviće sa radom ako su važna za narodnu privredu, o čemu će, na zahtev inspekcije rada, davati mišljenje administrativno-operativno rukovodstvo privrednog preduzeća. Takva preduzeća prilagodiće se koliko je najviše moguće odredbama ovog pravilnika, odnosno moraju se tako urediti da u njima život i zdravlje uposlenih lica ne budu ugroženi.

Postupno ispunjavanje odredaba ovog pravilnika u već postojećim preduzećima kontroliše inspekcija rada, koja po potrebi određuje i rokove za postupno saobražavanje, vodeći pritom računa o objektivnim, materijalnim i tehničkim mogućnostima.

Rokovi iz ovog člana za saobražavanje već postojećih preduzeća odredbama ovog pravilnika, počinju teći od dana stupanja na snagu ovog pravilnika o izmenama i dopunama.

Vidi:

čl. 2. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.

Član 188

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Federativne Narodne Republike

Jugoslavije".

Vidi:

čl. 3. Pravilnika - SL FNRJ, 36/50-679.

Sledeći deo